quenti Eugenius IV illud, ob pestem grassantem, transtulit Florentiam ubi, post novem alias sessiones, illud feliciter absolvit.

140 aderant episcopi, cum patriarcha Constantinop. et aliorum patriarcharum legatis : aderat etiam imperator Græcorum, Joannes Palæologus. Post longam discussionem facta est unio utriusque ecclesiæ Græcæ et Romanæ; sed cito hæc unio a Græcis in patriam reversis fuit disrupta.

Anno 1512, sub Leone X, celebratum est concilium Lateranense V quod ab omnibus habetur ut œcumenicum, exceptis olim Gallis : 114 aderant episcopi. Causa illud convocandi fuit, 1° exstinctio schismatis inter Julium II et Ludovicum XII, Galliæ regem, imminentis; 2° morum reformatio, pax inter principes christianos restauranda, et sacra expeditio in Terram Sanctam promovenda.

XIX^um^ est celeberrimum concilium Tridentinum, a Paulo III convocatum, 1° ad vindicandam fidem catholicam adversus Lutherum, *Zuingle* aliorumque reformatorum errores; 2° ad firmandam pacem et concordiam inter principes christianos; 3° ad restituendam Ecclesiæ disciplinam, per hæresim et bella plurimum labefactatam.

Incœptum anno 1545, variis de causis suspensum et interruptum, tandem absolutum est anno 1563, sub Pio IV.

Nullum unquam exstitit concilium in quo tot et tantæ quæstiones tamque scite fuerint examinatæ et enucleatæ; in quo tot lata fuerint fidei decreta, totque disciplinæ et reformationis capita fuerint statuta. Unde merito habetur velut quoddam totius doctrinæ Christi compendium et disciplinæ ecclesiasticæ codex. Omnes sacerdotes et clerici viri illud præ manibus jugiter habere debent.

INDEX.

Pagin.
Monitum Editorum v
Monitum Auctoris vi
Theologiæ Prolegomena 1

TRACTATUS DE VERA RELIGIONE.

PARS PRIMA.

De Religione revelata in genere 12
CAPUT. I. De revelationis possibilitate 13
Propositio I. Deus homines alloqui potest 14
Prop. II. Deus, ex hypothesi quod aliquid revelare velit, singulis hominibus immediate loqui non tenetur, sed potest illud manifestare qu busdam electis quorum ope alios doceat 15
Prop. III. Deus potest revelare veritates captum mentis nostræ superantes 16
Prop. IV. Deus nova præcepta legi naturali addere potest 22
CAP. II. Qua methodo inquirenda sit revelationis existentia .... ib.
Prop. In inquisitione revelationis sola via auctoritatis admittenda est 23
CAP. III. De characteribus quibus existentia revelationis certo constare potest 27
Articulus I. De Miraculis 29
§ I. Quid sit miraculum .... ib.
§ II. An miraculum sit possibile 32
Prop. Miraculum, prout illud definivimus, est possibile .... ib.
§ III. An miraculum certo cognosci possit 33
Prop. Miraculum certo cognosci potest .... ib.
§ IV. An miracula habeant vim probandi veram esse doctrinam in cujus gratiam patrantur 34
Prop. Miracula certo existentia vim habent probandi veram esse doctrinam in cujus gratiam patrantur .... ib.
Art. II. De prophetiis 43
Prop. I. Prophetia est possibilis 44
Prop. II. Prophetiarum existentia certo cognosci potest .... ib.
Prop. III. Prophetiæ vim habent probandi veram esse doctrinam in cujus confirmationem eduntur 45

PARS SECUNDA.

De religione Judaica 48
CAP. I. De religione primæva 49

Pagin.

Prop. I. Prima religio non fuit polytheismus, sed theismus...... 49
Prop. II. Deus ab initio hominem cognitionibus positivis instruxit, et religionem ei revelavit........................ 50
CAP. II De veritate religionis Judaicæ........................ 52
Art. I. De authenticitate Pentateuchi........................ 53
Prop. Pentateuchus est genuinum Moysis opus, et eo tempore ad quod refertur fuit scriptus........................ 54
Art. II. De integritate Pentateuchi........................ 63
Prop. Pentateuchus nullam subiit mutationem essentialem sive in doctrina, sive in factis........................ 64
Art. III. De veritate Pentateuchi........................ 70
Prop. I. Vera sunt facta quæ in quatuor posterioribus Pentateuchi libris describuntur........................ *ib.*
Prop. II. Vera sunt facta quæ in Genesi narrantur........................ 77
I. Narratio Moysis constitutioni terræ a geologis recognitæ non adversatur........................ 82
II. Diluvium in cap. vii Genesis descriptum novis geologorum observationibus non adversatur........................ 85
III. Unitas speciei humanæ cum vera scientia conciliari potest. 91
IV. Chronologiæ populorum bene intellectæ, narrationi Moysis non adversantur........................ 94
Art. IV. De cæteris Veteris Testamenti libris........................ 100
Prop. Cæteri libri Veteris Testamenti omni fide sunt digni...... *ib.*
CAP. III. De divinitate religionis Judaicæ........................ 102
Prop. Divina est religio Mosaica........................ *ib.*
CAP. IV. De duratione religionis Mosaicæ........................ 120
Art. I. An religio Mosaica abrogari debuerit........................ *ib.*
Prop. I. Religio Mosaica non erat in perpetuum duratura, et in ordine divinorum decretorum abrogari debuit........................ 121
Prop. II. Legi per Moysen promulgatæ novum fœdus substituendum erat........................ 122
Prop. III. Fœdus novum per aliquem mediatorem erat instituendum........................ 123
Art. II. An religio Mosaica de facto sit abrogata........................ 124
Prop. Jam dudum abrogatam esse religionem Mosaicam, ex ipso solo actuali Judæorum statu, evidenter demonstratur........ *ib.*
§ I. De prophetia Jacob........................ 125
Prop. Ex memorata Jacob prophetia clare probatur Messiam jam a multo tempore advenisse........................ 126
§ II. De prophetia Danielis........................ 131
Prop. Ex prophetia Danielis demonstratur jam advenisse Messiam........................ 132
§ III. De prophetiis Aggæi et Malachiæ........................ 134
Prop. Ex duabus Aggæi et Malachiæ prophetiis constat præteritum esse tempus quo venire debuit Messias........................ 135

PARS TERTIA.

De religione christiana........................ 138
CAP. I. De veritate religionis christianæ........................ *ib.*

Pagin.

Art. I. De librorum Novi Testamenti authenticitate........................ 138
Prop. Libri Novi Testamenti ab eis scripti sunt auctoribus quibus attribuuntur, et eo tempore ad quod referuntur........ 139
Art. II. De librorum Novi Testamenti integritate........................ 145
Prop. Libri Novi Testamenti nullam subierunt mutationem essentialem ab Apostolis usque ad nos, quoad facta vel doctrinam.. *ib.*
Art. III. De librorum Novi Testamenti veritate........................ 151
Prop. Libri Novi Testamenti sunt veri........................ *ib.*
CAP. II. De divinitate religionis christianæ........................ 163
Art. I. De divinitate religionis christianæ adversus Judæos........ *ib.*
§ I. De oraculis Prophetarum Veteris Testamenti, quos agnoscunt et venerantur Judæi........................ 164
Arg. 1. — Ex oraculis Jacob, Danielis, Aggæi et Malachiæ........ *ib.*
De prophetia Jacob........................ *ib.*
De prophetia Danielis........................ 165
De Aggæi et Malachiæ prophetiis........................ 168
Arg. 2. — Ex prophetiis quæ Messiæ originem et nativitatem respiciunt........................ 169
Arg. 3. — Ex prophetiis quæ ad vitam, passionem et mortem Messiæ spectant........................ 171
Arg. 4. — Ex prophetiis quæ Messiæ resurrectionem, triumphum et gentium conversionem prænuntiant........................ 172
§ II. De comparatione miraculorum Christi cum miraculis Moysis. 173
Prop. Miracula Christi non minus sunt certa quam miracula Moysis........................ *ib.*
§ III. De mira connexione religionis christianæ cum religione Mosaica........................ 176
§ IV. De ultima clade Judæorum et præsenti eorum statu........ 178
Prop. Ex ultima clade Judæorum et præsenti eorum statu probatur divinam esse religionem christianam........................ *ib.*
Art. II. De divinitate religionis christianæ adversus incredulos... 183
§ I. De prophetiis Christi........................ *ib.*
Prop. Divinitas religionis christianæ probatur ex prophetiis a Christo editis........................ *ib.*
§ II. De miraculis Christi et Apostolorum........................ 185
Prop. Ex miraculis Christi et Apostolorum invicte probatur religionem christianam esse divinam........................ *ib.*
§ III. De Christi resurrectione........................ 189
Prop. Ex resurrectione Christi invicte demonstratur religionem christianam esse divinam........................ *ib.*
§ IV. De excellentia doctrinæ Christi........................ 200
Prop. Ex præcellentia doctrinæ Christi demonstratur religionis ejus divinitas........................ *ib.*
§ V. De mira religionis christianæ propagatione........................ 205
Prop. Divinitas religionis christianæ ex mira ejus propagatione invicte demonstratur........................ 206
§ VI. De numero et fortitudine martyrum qui pro Christo sanguinem fuderunt........................ 211
Prop. Divinitas religionis christianæ ex numero et fortitudine martyrum demonstratur........................ 212
Appendix historica de Samaritanis........................ 218
Appendix historica de Mahumetismo........................ 220

Pagin.

TRACTATUS DE VERA ECCLESIA CHRISTI.

I CAPUT PRÆVIUM. De genere argumentorum quibus in præsentis Tractatus decursu utendum est....... 228
Art. I. De Scriptura sacra....... 229
Art. II. De traditione....... ib.
Prop. Traditio est via tutissima qua doctrina Christi et Apostolorum usque ad nos certo pervenire potest....... 230
II CAP. PRÆV. De notione Ecclesiæ....... 233
III CAP. PRÆV. De necessitate adhærendi veræ Ecclesiæ....... 234
Prop. Qui scienter aut saltem ex ignorantia vincibili, extra veram Ecclesiam morantur et decedunt, salutem æternam obtinere nequeunt....... ib.

PARS PRIMA.

De notis veræ Ecclesiæ....... 236
CAP. I. De notarum veræ Ecclesiæ existentia....... ib.
Art. I. De falsis notis a Protestantibus assignatis....... 237
Prop. Recta doctrinæ Christi prædicatio et legitima sacramentorum administratio immerito assignantur ut notæ Ecclesiæ....... ib.
Art. II. De veris Ecclesiæ notis....... 239
§ I. De unitate Ecclesiæ....... 240
Prop. I. Distinctio articulorum fundamentalium et non fundamentalium a *Jurieu* excogitata, admitti non potest, ac proinde ruit ipsius systema....... 241
Prop. II. Unitas Ecclesiæ Christi essentialis consistit in professione ejusdem doctrinæ, ita ut minima hæresis a via salutis per se excludat....... 249
Prop. III. Invariabilis est Ecclesia in fide sua....... 250
Prop. IV. Vera Christi Ecclesia ita est una ratione regiminis, ut a via salutis excludantur schismatici, etiamsi in doctrina non errent....... 251
Prop. V. Vera Ecclesia non tantum unitatem facti, tum doctrinæ, tum regiminis, sed et unitatem juris necessario habet....... 252
§ II. De sanctitate Ecclesiæ....... 253
§ III De catholicitate Ecclesiæ....... 254
Prop. I. Vera Christi Ecclesia debet esse catholica seu universalis....... 255
Prop. II. Vera Christi Ecclesia debet esse perpetuo catholica....... 257
Prop. III. Ecclesia non tantum successive, sed simultanee catholica esse debet....... 259
Prop. IV. Ut Ecclesia Christi sit catholica, sufficit quod per magnam orbis partem diffundatur....... ib.
Prop. V. Necesse est ut vera Ecclesia cæteras societates christianas diffusione sua vincat....... 260
Visibilitas Ecclesiæ....... 261
Ecclesiæ indefectibilitas....... ib.

Pagin.

§ IV. De apostolicitate Ecclesiæ....... 262
Prop. I. Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica ratione doctrinæ....... ib.
Prop. II. Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica ratione ministerii....... 263
CAP. II. De notarum veræ Ecclesiæ applicatione....... 266
Art. I. Utrum societas Protestantium vera sit Christi Ecclesia.... ib.
Prop. I. Protestantes non habent unitatem veræ Ecclesiæ Christi essentialem....... 267
Prop. II. Protestantes non habent sanctitatem veræ Ecclesiæ Christi essentialem....... 268
Prop. III. Protestantes non habent catholicitatem veræ Ecclesiæ promissam....... 269
Prop. IV. Protestantes Apostolicitatem Ecclesiæ Christi essentialem non habent....... 271
Prop. V. Protestantes vere sunt schismatici....... 274
Prop. VI. Non tantum schismatici, sed hæretici sunt Protestantes 277
Art. II. Utrum Ecclesia Græca sit vera Ecclesia....... 278
Prop. Ecclesia Græca non est vera Christi Ecclesia....... ib.
Art. III. Utrum Ecclesia Romana sit vera Christi Ecclesia....... 281
Prop. I. Ecclesia Romana habet unitatem veræ Ecclesiæ necessariam....... ib.
Prop. II. Ecclesia Romana vere est sancta....... 284
Prop. III. Ecclesia Romana est catholica....... 289
Prop. IV. Ecclesia Romana vere est Apostolica ratione doctrinæ. 292
Prop. V. Ecclesia Romana est Apostolica ratione ministerii...... 294

PARS SECUNDA.

De auctoritate Ecclesiæ....... 300
CAP. I. De auctoritatis Ecclesiæ existentia et qualitate....... 301
Prop. I. In Ecclesia existere debet supremus controversiarum fidei judex....... ib.
Prop. II. Supremus ille controversiarum judex debet esse obvius, clarus, communis et infallibilis....... 302
Prop. III. Scriptura sacra spiritu privato interpretata, non est supremus controversiarum fidei judex; nec tutissima et sufficiens fidei regula, ut volunt protestantes....... 303
Prop. IV. Spiritus privatus quocumque donetur nomine, sive inspirationis, sive illuminationis, sive gustus, legitimus esse non potest controversiarum fidei judex, aut regula tutissima, ad sensum protestantium....... 313
Prop. V. Christus instituit in Ecclesia corpus docens, cui competit jus controversias circa fidem infallibiliter dirimendi; sicque sola admittenda est via auctoritatis....... 315
Differentia inter modum quo ad fidem per examen privatum devenicndum esset, et modum quo ad eum per viam auctoritatis ducimur....... 322
CAP. II. De iis in quibus residet auctoritas Ecclesiæ....... 338
Prop. I. Plebs christiana nullo modo est particeps jurisdictionis ecclesiasticæ et potestatis dirimendi controversias circa fidem. 339
Prop. II. Principes sæculares nullam habent auctoritatem in Ec-

clesia jure proprio.......... 341
Prop. III. Simplices presbyteri non sunt jure divino controversiarum fidei judices.......... 346
Prop. IV. Simplices presbyteri non sunt necessarii fidei testes et episcoporum consiliarii.......... 352
Prop. V. In propria sua diœcesi simplices presbyteri jus non habent causas fidei judicandi et leges ferendi, nec necessario sunt episcopi consultores.......... 353
CAP. III De modo quo auctoritas Ecclesiæ docentis exerceri debet, ut illius decisio sit infallibilis.......... 359
Art. I. De unanimitate episcoporum ut sententia eorum sit infallibilis.......... ib.
Prop. Pars notorie major episcoporum summo Pontifici conjuncta, infallibilis est in decisionibus fidei, licet quidam episcopi ex adverso reclament, nec nominatim excommunicentur. 361
Art. II. An episcopi per orbem sparsi controversias circa fidem infallibiliter dirimere possint.......... 363
Prop. Episcopi per orbem dispersi, summo Pontifici juncti, quascumque fidei controversias, sive claras, sive obscuras, infallibiliter judicant, seu infallibiles sunt in omnibus decisionibus suis.......... 364
Art. III. Utrum ad infallibile fidei judicium expressus requiratur episcoporum consensus, an vero tacitus sufficiat.......... 368
Prop. Quoties dogma aliquod a Romano pontifice definitum (quod, juxta meliorem sententiam, semper est infallibile quin accedat expressus vel tacitus episcoporum consensus), ad omnes episcopos dirigitur, si expresse ei non adhærent, tunc tacitus omnium moraliter præsumendus est consensus, et definitio est infallibilis.......... ib.
Art. IV. De condemnatione propositionum *in globo*.......... 372
Prop. Ecclesia est infallibilis in damnatione propositionum *in globo*. 373
Art. V. Quænam sit auctoritas conciliorum seu Ecclesiæ congregatæ.......... 376
§ I. De jure quo instituta sunt concilia œcumenica.......... 377
§ II. De conditionibus requisitis ut concilia sint œcumenica et legitima.......... 378
§ III. De auctoritate concilii generalis.......... 380
Prop. Decreta concilii œcumenici sunt infallibilia.......... ib.
§ IV. De necessitate conciliorum generalium.......... 386
§ V. De conciliis particularibus.......... 387
CAP. IV. De objecto auctoritatis Ecclesiæ.......... 388
Art. I. De auctoritate Ecclesiæ circa mores.......... 389
Prop. Infallibilis est Ecclesia in decretis morum toti Ecclesiæ communium et ad salutem necessariorum.......... ib.
Art. II. De auctoritate Ecclesiæ circa disciplinam.......... 391
Prop. Ecclesia errare non potest in statuenda disciplina generali. ib.
Art. III. De auctoritate Ecclesiæ circa facta.......... 394
Prop. Vi promissionum Christi, Ecclesia in factis dogmaticis, in intelligendo et proponendo naturali librorum sensu, infallibiliter judicat.......... 397
Art. IV. De auctoritate Ecclesiæ in canonizatione et beatificatione sanctorum.......... 403
Prop. Solemne Ecclesiæ judicium circa sanctorum canonizationem est infallibile.......... 405

PARS TERTIA.

De capite et membris Ecclesiæ.......... 408
CAP. I. De capite Ecclesiæ.......... ib.
Art. I. De primatu B. Petri.......... 410
Prop. Beatus Petrus accepit a Christo præeminentiam auctoritatis supra omnes alios Apostolos.......... ib.
Art. II. De primatu Romani pontificis.......... 419
Prop. I. Beatus Petrus sedem suam transtulit Romam, et ibi eam tenens mortuus est.......... 420
Prop. II. Romanus pontifex, tanquam beati Petri successor, primatum honoris et jurisdictionis habet jure divino in tota Ecclesia.......... 422
Art. III. De monarchia Romani pontificis.......... 432
Art. IV. De prærogativis dignitati summi Pontificis annexis.......... 434
§ I. De Romani pontificis prærogativis quibus nemo contradicit... ib.
Sectio. I. De centro unitatis catholicæ.......... 435
Prop. Romanus pontifex est centrum totius unitatis catholicæ.. ib.
Sectio II. De potestate edendi fidei decreta et condendi leges quæ cunctos obligent Christianos.......... 437
Prop. Summus Pontifex, ratione sui primatus, potestatem habet edendi fidei decreta et condendi leges quæ cunctos obligent Christianos.......... ib.
Sectio III. De potestate dispensandi a legibus conciliorum.... 439
Prop. Summus Pontifex ab omnibus etiam conciliorum generalium legibus dispensare potest.......... ib.
Sectio IV. De potestate concilia œcumenica convocandi, celebrandi ac confirmandi.......... 440
Prop. Concilium generale vim irrefragabilem non habet, nisi auctoritas summi Pontificis ei accedat, saltem per consensum.. 441
Sectio V. De jure appellationum.......... 442
Prop. Summus Pontifex, vi eminentis sui primatus, causas fidei et disciplinæ generalis ad se evocare et appellationes a quibusvis judiciis ecclesiasticis suscipere potest.......... 443
Sectio VI. De potestate episcopos instituendi.......... 444
Prop. I. Institutio canonica, ab ecclesiastica potestate accepta, est omnino necessaria in genere.......... 445
Prop II. Solus pontifex Romanus potest jure divino instituere episcopos per orbem universum.......... 446
Sectio VII. De natura jurisdictionis quam summus Pontifex habet in tota Ecclesia.......... 451
Prop. Summus Pontifex immediatam habet jurisdictionem per totum orbem christianum.......... ib.
§ II. De aliis summi Pontificis prærogativis.......... 453
Sectio I. De potestate summi Pontificis in temporalia regum.. ib.
Notanda maximi momenti.......... 455
Sectio II. De infallibilitate Romani pontificis.......... 460
Sectio III, De potestate Romani pontificis respective ad concilium generale.......... 462

Pagin.
Sectio IV. De celebri cleri Gallicani Declaratione anni 1682........ 465
Punct. I. Hist. Declarationis cleri Gallicani an. 1682........... *ib.*
Punct. II. De auctoritate Declarationis anni 1682............. 472
CAP. II. De membris Ecclesiæ.................................. 474
ART. I. De infidelibus, catechumenis et apostatis................ 475
ART. II. De hæreticis et schismaticis.......................... 476
ART. III. De excommunicatis................................... 479
ART. IV. De prædestinatis et reprobis.......................... 480
PROP. Nec omnes, nec soli prædestinati ad Ecclesiam pertinent.. *ib.*
ART. V. De peccatoribus et justis.............................. 482
PROP. Peccatores etiam insignes et manifesti vere sunt de corpore Ecclesiæ.. *ib.*
COMPENDIUM HISTORICUM I. De schismate anni 1791................ 485
COMPENDIUM HISTORICUM II. De Concordato anni 1801 et de secta quæ dicitur *la petite Église*................................ 492
§ I. De Concordato... *ib.*
§ II. De secta quæ dicitur *la petite Église*................... 498
COMPENDIUM HISTORICUM III. De conciliis generalibus.............. 502

EXPLICIT TOMUS PRIMUS.